

Raport cumulativ privind dezbaterile pe platforma **MediaForum** la rubrica “Profesionalizare”

perioada: 25 martie 2015 – 1 martie 2016

Informații generale

În intervalul 25 martie 2015 - 1 martie 2016, la compartimentul «Profesionalizare» s-au desfășurat 9 dezbateri. Temele au fost selectate reieșind din problemele legate de exercitarea profesiei de jurnalist, semnalate de profesioniștii media în cadrul reuniunilor sau cluburilor de discuții sau chiar pe Facebook și în discuții private. Subiectele au vizat aspecte ale muncii de colectare și transmitere de informații sau probleme care au apărut la zi în activitatea presei. Temele au fost propuse de Content Managerul platformei sau de către moderatori, ulterior fiind coordonate și acceptate împreună cu Directorul de proiect.

Temele și mersul dezbaterilor

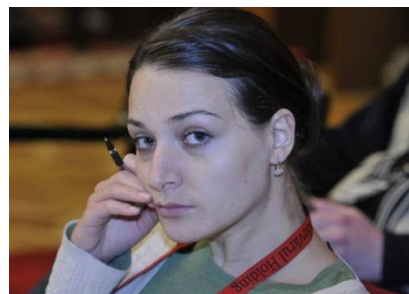
1. «Calitatea designului site-urilor de știri din Republica Moldova».

Această temă prin care s-a dat start platformei a fost aleasă din câteva propuse. I s-a dat prioritate ei, deoarece s-a luat în calcul faptul că este actuală și necesară pentru jurnaliști, având în vedere creșterea semnificativă a numărului de site-uri, inclusiv de știri, în Republica Moldova, dar și observațiile profesioniștilor care susțin că nu tot conținutul jurnalistic de pe site-uri este împachetat și prezentat corespunzător. De asemenea, am selectat această temă și pentru că în prezent toate mijloacele de informare în masă și-au creat, în ultimii ani, și platforme web. Moderatorul Dumitru Ciorici a fost de acord să modereze dezbaterile și a venit cu exemple și resurse/recomandări explicite din practica mediilor externe.

În discuție s-au inclus designeri web și jurnaliști care scriu preponderent pentru online, care au fost de părere că cea mai mare parte a site-urilor din Republica Moldova au o structură haotică și nu sunt adaptate suficient de bine la accesarea de pe diferite suporturi - telefon sau tabletă, de exemplu. Alții au «denunțat» publicitatea

«Unii jurnaliști de bună credință ar putea fi atrași, fără voia lor, în niște jocuri geopolitice care pot avea consecințe dramatice»

- Vitalie Călugăreanu

excesivă care deranjează și alungă consumatorii sau au vorbit despre faptul că paginile, vizual, nu sunt suficient de «aerisite», adică între text, imagini sau alte elemente nu este lăsat spațiu liber, astfel încât conținutul să apară împachetat elegant și lizibil. Unii utilizatori au adus exemple - print screen - de design greșit sau de pagini cu reclame excesive.

Moderatorul, în raportul final despre dezbateri, a formulat o serie de concluzii și recomandări utile jurnaliștilor, cum ar fi utilizarea a maximum trei culori la designul site-urilor de știri, construirea site-urilor astfel ca ele să fie «responsive», adică să se adapteze în funcție de ecran, limitarea numărului de bannere la maximum 3 pe aceeași pagină.

2. «Rețelele de socializare: dușmani sau aliați ai presei?».

Numărul în creștere al știrilor făcute din postările de pe Facebook ale persoanelor publice sau preluarea fără verificare a pozelor sau unor informații de pe rețelele de socializare a dictat punerea în discuție a acestei teme. Moderatorul și Content Managerul au fost de acord din start că subiectul e unul actual, dar în același timp, deranjant, atât pentru jurnaliștii care și-au făcut un obicei din a prelua, fără alt efort, opinii sau poze de pe Facebook, dar și pentru persoanele care au ajuns subiecte de știri datorită postărilor lor de pe rețelele de socializare.

Discuția s-a dovedit a fi de interes major, având în vedere diversele opinii exprimate de jurnaliști. Unii au opinat că postările de pe Facebook devin de multe ori surse de informații pentru investigații jurnalistice - și în ultimii doi ani există asemenea exemple (cazul luxului afișat de procurorul Elena Neaga). Alții au fost de părere că apariția Facebook îi ajută pe funcționari sau politicieni să se ascundă de o confruntare directă cu presa - ei postează declarații și evită astfel să apară în fața presei și să răspundă la întrebările care i-ar dezavantaja. S-a accentuat și faptul că

preluarea, din comoditatea jurnaliștilor, fără verificare și fără contra-reacție, a postărilor de pe Facebook, scade calitatea materialului jurnalistic.

Moderatorul a recomandat utilizarea rețelelor de socializare ca surse adiționale de documentare și nu a exclus preluarea, însă a făcut trimitere la Codul Deontologic și normele jurnalistice care prevăd verificarea informațiilor.

3. «Conținutul vizual de pe site-uri. Cât de important e și cum îl utilizăm».

Tema a fost, de fapt, o continuare a celei moderate de Dumitru Ciorici la lansarea platformei. Aici s-a dorit să se atragă atenția jurnaliștilor asupra modului cum își ilustrează materialele, inclusiv la folosirea imaginilor-simbol, la calitatea fotografiilor și la manipularea sau inducerea în eroare prin imagini. Moderatorul a anexat la dezbateri, drept resursă pentru profesioniști, două ghiduri folosite de presa din străinătate, referitoare la utilizarea imaginilor - un ghid elaborat de Organizația «Reporteri fără frontiere» și altul de Agenția Reuters. Discuția a avut mai puțini participanți, însă opiniile exprimate au conținut recomandări utile pentru jurnaliști. De exemplu, un jurnalist specializat în ultimii ani în realizarea infograficelor a recomandat protejarea conținutului vizual prin logo sau alte semne ale autorului, dar afișarea lor «inteligentă», adică în același loc și în spații în care să nu deranjeze cititorul.

Moderatorul a făcut câteva recomandări în cadrul discuției. Făcând trimitere la studii în domeniu, a recomandat ca video-urile de pe site-uri să nu fie mai lungi de 3-5 minute și să fie setate astfel ca să pornească imediat ce utilizatorul accesează, pentru a fi evitată situația în care video mai întâi se încarcă, întrucât există riscul ca utilizatorul să plece de pe pagină. De asemenea, pentru asigurarea vizibilității platformei Mediaforum și pentru ca opiniile exprimate sau experiențele împărtășite de jurnaliști să fie cunoscute de mai mulți profesioniști, Dumitru Ciorici a sugerat relizarea unor știri despre «ce răspunsuri oferă jurnaliștii la tema X».

4. «Scurgerea intenționată de informații. Cum putem gestiona astfel de situații».

Cazuri în care jurnaliștii preiau și transmit informații aparent prețioase și exclusive, dar în realitate plasate intenționat de persoane sau grupuri de interese pot fi urmărite tot mai des în presa din Republica Moldova, de aceea jurnalistul de la Deutsche Welle Vitalie Călugăreanu a acceptat și a salutat propunerea Content Managerului de a discuta această temă. «Prin această dezbateri s-a vrut ca despre acest fenomen să se discute în breaslă și să se întindă o mână de ajutor tinerilor jurnaliști care din ce în ce mai des sunt folosiți pe post de «cutii de rezonanță», a explicat moderatorul în raportul de finalizare a dezbaterii.

În discuție s-au inclus jurnaliști cu experiență, un profesor universitar, iar concluzia generală trasă de moderator este că «unor astfel de trucuri care influențează decisiv conștiința oamenilor» se acordă prea puțină atenție. O altă concluzie formulată de moderator este că riscul strecurării intenționate în presă a informațiilor false sau provocatoare este crescut în perioada actuală în contextul confruntărilor militare din Ucraina. Vitalie Călugăreanu a sugerat organizarea unor dezbateri la acest subiect cu publicul larg «pentru a diminua la maximum numărul celor care ar putea fi atrași de partea unei idei false, parte a unui plan ostil îndreptat împotriva statului». Moderatorul a mai propus instituirea la facultatea de jurnalism a unui curs special «pe subiecte de genul celor abordate pe Mediaforum - interesante și utile». Vitalie Călugăreanu a accentuat necesitatea imperioasă, în opinia sa, de a expulza din breaslă jurnaliștii care aplică mijloace manipulatorii și de propagandă și servesc unor grupuri de interese, chiar dacă a recunoscut că un mecanism pentru asta deocamdată nu există.

5. «Este nevoie ca jurnaliștii să fie specializați pe domenii într-o redacție?».

Apariția în presă a materialelor prost documentate și în care se operează cu date aproximative, astfel încât consumatorul este indus în eroare, cumulat cu relativa «universalitate» a reporterilor a făcut să revină în actualitate tema necesității specializării jurnaliștilor pe domenii. Cea mai mare parte a participanților la discuție au fost de acord că acest lucru ar fi unul benefic pentru calitatea produselor unei redacții, dar au notat că redacțiile actuale nu își pot permite o asemenea practică, astfel că încearcă să crească reporteri «buni la toate», iar dacă desemnează, totuși, reporteri responsabili de anumite domenii, e pentru a stabili și menține o relație permanentă cu sursele din instituțiile de stat. Au existat și opinii care susțin că jurnaliștii trebuie să fie pregătiți să scrie la orice subiect.

Moderatorul a propus discutarea periodică publică a acestei teme cu jurnaliștii și patronii de presă, pentru ca, în special patronilor, să li se explice că «succesul unei afaceri în media și calitatea produsului livrat are legătură cu specializarea jurnaliștilor». La fel, Vitalie Călugăreanu a sugerat ca studenții care merg la practică în redacții să fie supuși unui ușor exercițiu de specializare, astfel ca la absolvire, tinerilor profesioniști să le fie mai ușor să își aleagă un domeniu sau o redacție. O altă propunere a fost lansarea unui proiect-pilot și efectuarea unor demonstrații practice, eventual, prin studii de caz, prin care să se analizeze cum a reflectat un subiect specific un jurnalist «generalist» și cum a făcut-o unul specializat pe un anumit domeniu.

6. «Titlurile-capcană: atragem sau alungăm cititorii?».

Ademenirea cititorilor prin titluri cât mai țipătoare - noul trend din presa online din Republica Moldova - acest subiect a intrat pe agenda MediaForumului de mai multă vreme și i-a fost propus moderatoarei Anastasia Nani, care are o bună experiență de muncă în special în domeniul online. Cei mai mulți participanți la discuție au criticat această practică, ca fiind una ce ascunde lipsa de substanță în știre și au fost de părere că este un fenomen temporar. De asemenea, utilizatorii au fost de părere că, folosind astfel de trucuri, redacțiile nu câștigă pe termen lung și, în plus, pot încălca normele deontologice. Moderatoarea a adus exemple din presa din Republica Moldova, dar și opinia la această temă a profesioniștilor. A citat, de exemplu, dintr-un articol semnat de Andrei Pleșu, care era de părere că aceasta este o formă de manipulare a încrederii cititorului.

La final, moderatoarea a recomandat organizarea unor instruirii pentru editori și redactori axate pe dimensiunea formulării titlurilor și a unor discuții în cadrul meselor rotunde pentru jurnaliști.

7. «Cât timp jurnaliștii vor mai fura de la jurnaliști?».

Plagiatul sau, mai nou, preluarea neonestă a textelor este un alt fenomen care ia amploare în Republica Moldova odată cu creșterea numărului de site-uri informative. Modul în care se face preluarea poate fi calificat, în multe cazuri, drept furt, de aceea Anastasia Nani s-a oferit să modereze o dezbatere la acest subiect. Opiniile au fost dintre cele mai diverse, fiecare dintre jurnaliști având cel puțin câte un caz de relatat în legătură cu plagiatul. Un proprietar de site a venit cu soluții tehnice și cu o abordare «economică» a problemei. Toți au fost de acord că fenomenul nu va dispărea complet niciodată, însă au propus soluții variabile de la caz la caz: discuții cu plagiatorii, procese de judecată, protejarea conținutului prin limitarea volumului de text care poate fi preluat etc.

Moderatoarea a recomandat implicarea instituțiilor care pot reglementa astfel de situații, inclusiv a Consiliului de Presă, dar și instruirea reporterilor și editorilor în ce privește normele corecte de citare și preluare a conținutului produs de alți jurnaliști.

8. «Comunicarea și comunicatorii. Din nou despre conlucrarea cu serviciile de presă».

Regulile de furnizare a informației de interes public vs. realitatea la acest capitol din Republica Moldova. Moderatorul Adrian Petcu i-a provocat atât pe jurnaliști, cât și pe responsabilii de relațiile cu presa din instituțiile publice la o discuție. Prin această dezbatere ne-am propus să aflăm care sunt așteptările actuale ale jurnaliștilor de la serviciile de presă și invers. Discuția a fost una dintre cele mai reușite de pe MediaForum, deoarece a adunat un număr mare de comentarii - 27. S-au inclus comunicatori, care au punctat principalele repere în munca lor cu jurnaliștii, iar cei

din urmă au dat exemple de situații concrete și au vorbit despre problemele care apar în relația cu serviciile de presă.

Moderatorul Adrian Petcu a notat în raportul de final necesitatea creării unei legături mai mult sau mai puțin instituționalizate dintre comunicatorii instituțiilor publice și jurnaliști. Aceasta ar putea lua forma unui club de discuții care și-ar ține ședințele periodic și la care s-ar discuta diferite situații noi care apar în munca de zi cu zi a comunicatorilor și presei. De asemenea, el a recomandat reprezentanților serviciilor de presă să consulte periodic ghidurile de comunicare corectă pentru a-și eficientiza munca și, implicit, a îmbunătăți imaginea instituției pe care o reprezintă.

Concluzii și Recomandări

Reieșind din amploarea discuțiilor și diversitatea de opinii, principalele recomandări făcute de moderatori la rubrica Profesionalizare se referă la organizarea de acțiuni complementare discuțiilor de pe Mediaforum:

- Încurajarea jurnaliștilor, prin diverse acțiuni, să își perfecționeze constant cunoștințele în materie de prezentare a conținutului vizual de pe site-uri pentru a avea succes în online;
- Încurajarea jurnaliștilor să respecte Codul Deontologic atunci când preiau informații de pe rețelele de socializare;
- Publicarea, sub diferite forme (de exemplu, sub formă de știri), a celor mai constructive și utile opinii exprimate de profesioniști pe MediaForum;
- Desfășurarea, la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, a unor ore la care să se discute temele de pe MediaForum, având în vedere că ele se referă la starea de lucruri actuală a presei din Republica Moldova;
- Identificarea unor mecanisme de penalizare a jurnaliștilor care, cu bună știință, acceptă să fie instrumente de dezinformare și manipulare în mâinile grupurilor de interese sau chiar partidelor;
- Discutarea periodică cu patronii de presă a subiectului privind specializarea jurnaliștilor pe domenii;
- Lansarea unui proiect-pilot de studiere a unui anumit domeniu de către jurnaliști;
- Organizarea de instruirii pentru redactori și editori pe subiectul redactării titlurilor de știri;
- Realizarea de campanii de combatere a plagiatului și implicarea activă a Consiliului de Presă în luarea de atitudine în cazurile în care se descoperă că jurnaliștilor le-au fost preluate textele fără respectarea normelor de citare;
- Instituirea unui club de discuții dintre comunicatorii instituțiilor de presă și jurnaliști, la care să se stabilească un dialog de natură să faciliteze munca ambelor bresle.